

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

„Школски Лист“ излази један пут у месецу. Претплата је на целу годину 3 круне, а за Србију 4 динара. Учитељи са малом платом, као и богослови и приправници, добијају лист у пола цене. Дописи и предплата шаљу се: Уредништву „Школског Листа“ у Сомбор (Аустро-Угарска).

У Сомбору 30. Септембра 1900. године.

ЗЕМЉОПИС У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ.*)

а) Учењем земљописа развијају се у ученика силе опажања и памћења, *мишљења* и комбиновања и још се могу, у zgodним приликама, будити у њих патриотска и естетичка *осећања* и снажити морална *воља*. Све то бива код познавања уже *домовине* и шире *отаџбине*, што је главни предмет ове наставе у основној школи. Тако дакле, географска настава *уједињава* у себи готово све васпитне интересе: интересе сазнања, учешће и рада. При екскурсијама упознају ученици разна места, брда, равнице, реке, људе, животиње, биљке, минерале, физичке појаве итд. Што је лепо и интересантно за њих, то их више привлачи, изазива њихова *осећања*, и покреће њихову вољу на рад. Што боље упознају своју отаџбину, то ће је и више *волети*, радо ће путовати по њој и све ће јој више бити одани. Још ће је боље упознати доцније, кад је буду поредили с другим земљама, које ће после тога мало по мало упознавати.

б) Географска се настава *распорезује* овако: у I. и II. разреду познавање *места*, где је школа и *сколине*, у колико се може заједнички пропутovati и прегледати; у III. и IV. разреду познавање *домовине* и *отаџбине*; а у вишим разредима преглед целе земље с политичкога, физичкога и математичкога гледишта и то опширно о Европи, још опширније о балканском полуострву, а најопширније о српској земљи. — Своје место рођења, место где је провео своју младост, сваки човек најбоље познаје и за њега су му везане најмилије успомене. То му је уједно полазна тачка за оријентовање у свету и то му је основа за познавање свега онога што није сам видео. Он друкчије и не може себи представити неко

*) Из „Посебне Педагошке“ дра В. Бакића професора Велике Школе.

непознато место или неки непознат предео, него по оним местима и пределима, које познаје из личнога *промаграња*. Зато је врло важно, да се положи чврст темељ за доцнију географичку наставу у проучавању домовине.

в) Метод је овде претежно *аналитички*, а облик је предавања већином *диалогски*: посматра се или у самој природи, или на карти и глобу део по део, па се то после саставља у веће целине. При показивању учитељ обраћа пажњу ученицима на оно што је важно и разговара се с њима о том. И кад им он описује и представља непознату земљу, опет се служи *аналитичко-индуктивним* методом, који овде добива облик *конструктивнога* и *компаративнога* начина, кад учитељ *црта* на табели нешто ново и кад то, ради веће јасности, пореди с оним што је ученицима познато.

г) Главна су наставна *средства*: промаграње и мерње, цртање, и карте, глоб и слике, уџбеници и путописи. — Промаграње бива нарочито у школским *екскурсијама*. За сваку екскурсију треба унапред направити *план*, који треба и ученицима саопштити, те да раније знају, куда ће ићи, колико ће провести у школској шетњи или на заједничком путу и шта ће том приликом посматрати и проучавати. После, за путовање треба спремити за рана све што је потребно за живот и за наставни рад. У шетњи и на путу мора владати добар *поредак*; зато је потребан непрекидни *надзор* над ученицима; учитељима помажу у том редари. Онде где се застане, обраћа се *пажња* ученицима на оно што је вредно да виде и упознају, даје им се упутство за *оријентовање* и још се по нешто *црта* и *бележи* и неке се ствари *скупиљају* и чувају за школске *збирке*. На састанцима с ученицима из других школа праве путници *познанство*, утврђују пријатељство и договарају се о међусобној *преписци*. — По повратку с пута, *обрађује* се стечено *искуство*, које је сад нов, поуздан темељ за даљу географичку наставу. Тако добивена грађа згодно се употребљава и за *писмене радове*, школске и домаће. — Овакве екскурсије вреде за образовање више него многа предавања у самој школи; зато их треба *често* приређивати и то кад је лепо време.

Мерење је такође врло важно средство за географско схватање. Ученици треба да измере тачно учioniцу, школску зграду, двориште, башту, те да тако поступно дођу до конкретнога појма о једном квадратном километру, који ће им после служити као основа за схватање већих површина при упознавању појединих

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

www.unilj.rs

области, држава, земаља. Може се мерити метром или пантљиком, тачком нарочито за то удешеним, кораџима, оком и временом које протече док се пређе неки простор. Мерења може бити и на карти или на глобу и то најпре оком, па после према мерењу на карти означеном. Све то треба да раде сами ученици, по упутству наставниковом. Што измере, то могу и нацртати на табли и на хартији, у смањеној размери, која се унапред утврди. Тако могу израдити и типографску карту за своје место и за околину, То ће им помоћи за разумевање нацрта на карти.

Географско *цртање* може такође послужити бољему разумевању и памћењу онога што се учи. Учитељ црта на табли оне делове земље, о којима говори, те предавање добива *генетички* облик. Ученици то доцније прецртавају у школи, или цртају с отланта код куће. Тако ће лакше запамтити облик појединих земаља, правац простирања брда, ток река, положај места према планинама и рекама итд. Ако се при том добије нека фигура (нпр. Србија као петоугао), онда и то може олакшати памћење.

За географску су наставу потребне још јасне и прегледне *карте*, лепе *слике* предела, места, зграда итд., подесни *уџбеници* са сликама и картама, занимљиви *цртањаци* за домаћу лектуру, рељефни *глоб*, телуријум планетаријум, дурбин, компас итд.

Средиште је за *оријентовање* школска зграда; а простор, који она заузима, полазна је тачка за посматрање и проучавање земљине површине. На њој обележавају ученици четири стране света и од ње посматрају друге зграде и удаљена места у тим правцима; уз то се још служе и компасом.

д) *Поједина предавања* распоређују се тако, да на прво место дође показивање и описивање, на друго поређење, на треће систематски преглед, а на четврто место промена ново добивенога знања. *Описивање* иде у главном овим *редол*: границе и величина, брда и равнице, реке и производи, места и становници, саобраћај и управа. Од свега је тога најинтересантније за ученике причање о народном животу у разним земљама, а најнепријатније им је памћење многих имена и бројева; зато ово последње треба ограничити на оно што је најважније и најпотребније и то треба још оживети занимљивим причама, нарочито из историје дотичнога народа. Тако нпр. за сваку *сриску* област треба истаћи нешто, што ће јаче привући пажњу ученика и због чега ће они *заволети* и ту област и народ српски у том крају; а српска је земља тако разнолика и српски

народ живи у тако различним приликама, да ће се свуда наћи нешто интересно за ученике и уједно важно с географјско-историјскога гледишта.

Мања брда, мале уточице и мала места, ако нису важна, не треба ни помињати. Политичку *поделу* разних земаља не могу ученици запамтити. *Величину* појединих држава и број становника у њима и у појединим градовима ученици тешко схватају и тешко памте. С тога им се то и не може казивати у тачним бројевима, него је за њих довољно да знају, колико је пута нека туђа земља већа или мања од њихове отаџбине. То важи и за величину места, река, брда, области итд. О природним *производима* и људским радњама овде се не говори опширно, јер то иде у друге предмете. — Кад се ученици добро оријентују на карти и кад карту добро разумеју, онда при читању исте не ће употребљавати изразе „горе“ и „доле,“ и не ће пратити ток реке почињући од њена ушћа.

Пошто се једна област или држава на тај начин опише, онда је ученици *поред* с другима од пре познатим државама по величини, насељености, положају итд. и у исто време доводе своје знање о свима тима земљама у систематску *везу*. Тако добивају укупан преглед већег дела земље, који могу још једанпут посматрати у *целини*, с физичкога и политичкога гледишта. — Најпосле се овако стечено знање из географије *употребљава* при познавању природе, при учењу историје, рачунице, геометрије, привреде итд.

ПОУКА ДЕЦИ ПРЕ СВЕТОГА ПРИЧЕШЋА.

— По руском. —

II.

Сваки онај који се причешћује у побожном расположењу свога срца, добива у награду за то велика небеска блага и чини радост Господу Исусу Христу; на против сваки онај који се причешћује недостојно, вређа божанскога Спаситеља, а души својој наноси велику несрећу.

Свети апостол Павле објасњава, какав преступ чини онај који се недостојно причешћује, овим речма: *јадниј и шијај недостојње, суд себје јаст и шијет, повинен јест тјелу и криви Господњеј.*

Шта значе друго ове последње речи апостола, ако не то, да сваки грешник бешчасти и срамоти оно исто свето тело и крв, које су бешчастили и срамотили злобни Јудеји; да грешник

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

наноси исте увrede и поруге Христу Богу, које му нанеше његове убице. Из наведених речи сазнајемо, да недостојни причасници по ново проливају божанствену крв Спаситељеву и по ново на крст разапињу Његово свето тело. А има ли грђег греха? Па кад је грех пролити крв обичнога човека, који на себи носи образ Божји, колико је тек већи грех проливати крв Исуса Христа?

У првим речма апостола Павла изјављује се, да, *јадиј и шијај недостојње, суд себје јаст и пијет*. Ове су речи најстрашња смртна пресуда, јер обични злочинци само чују и саслушају смртну пресуду, али преступници против тела и крви Спаситељеве једу своју смртну пресуду, и постају с њоме једно и исто.

Познато ми је драга децо, да сваки од вас с највећим гнушањем спомиње име Јуде издајника, а то све због тога, што је он пољупцем, тим знаком љубави и пријатељства, лицемерно издао својега учитеља. Питам ја вас сада, зар не чини то исто и онај, који се недостојно причешћује? Та и он се приближава Исусу Христу с притворном љубављу, прави се смиран и скроман, а у души му је сасвим обратно. У очима својима он носи небо, а у срцу му је пакао. Он говори не првосвештеницима и старешинама, већ својим страстима: Шта ћете ми дати и ја ћу вам га предати, и пристуна Христу с лицемерним пољупцем!

Но ја сам уверен, да су слични преступи далеко од вас мила децо моја, те их с тога нећу више ни набрајати, Само ћу вам напоменути, да ако желите избећи такову несрећу, то вршите верно све оно што нам свети апостол наређује да чинимо, кад се канимо приближити Господу, а то је да човек претходно добро испита себе и тек тада да једе од хлеба тога и пије из те чаше.

Пре свега дакле пажљиво испитајте срце и душу своју; уверите се да ли вам је вера искрена, љубав истинска, воља чиста; запитајте сами себе, да ли се искрено кајете за учињене грехе и да ли сте се чврсто одлучили, да у напредак више не грешите, већ да почнете живети новим животом. Замислите само, говори нам св. Јован Златоусти, каквој се трпези имате приближити, какву ћете храну и какво ћете пиће окусити. Када би вас цар за своју совру позвао, како би се тада радовали и с каквим уважањем би јој приступили! А какво треба тек да је ваше поштовање према оној светој трпези пред којом ангели стоје с трепетом, херувими покривају лица своја, а серафими побожно поју: *Свјат, свјат, свјат Господ Саваот*.

Цар Давид се плашио да унесе у свој дом ковчег завета господња. Соломон се на земљу бадио, видећи славу Божју, која је испунила храм; Јелисавета се испунила радости и дошла је у усхићење, када ју је Мати Господња посетила; св. Јован крститељ, који је још из утробе материне посвећен Господу, и кога је Господ назвао највећим између од жена рођених, сматрао се за недостојног дотаћи се обуће Божанскога учитеља, а шта би тек ти праведници Старога Завета учинили, да би се и они, као и ми могли удостојити да окусе тела и крви Господње?

Видите ли дакле, како је то велика срећа и почаст! С тога се паштите да будете достојни ове среће; немојте сами себе посрамити; спремите се и украсите своје душе, да достојно дочекате и примите Господа!

Ст. С. И.

СЕДНИЦА ВИСОКОСЛАВНОГ ШКОЛСКОГ САВЕТА.

Другу своју седницу у овој години одржао је Школски Савет 3. (16.) и 4. (17.) о. м. под председништвом Његове Светости српског патријарха *Георгија Бранковића*. Присутни су били ови чланови: прота *Јован Борота*, др. *Михаило Полит*, *Стеван Лазић* и *Теофил Димић*. Реферисао је члан и заменик главног школског референта *Никола В. Вукићевић*, а перо водио је *Милан Меанцић*, први бележник саборског одбора.

Предмета је решено преко 130. Од важнијих спомињемо ове:

Министар просвете по трећи пут изјављује, да у питању *попуњења учитељског места у М.* остаје код свога захтева, да се дотичној особи декрет изда. Школски Савет, налазећи, да би извршењем горњег захтева, огрешио се о постојећу автономну школску уредбу, *по трећи пут закључио је не напуштати заузето законито становиште.*

Саборски одбор саопштио је Школском Савету, да је *основно писмо на свето-Савски фонд* добило вајвишу потврду и да је услед тога сада у стању био одазвати се на виšekратне представке Школског Савета те за помоћ најпотребитијих школа у будимској епархији назначити за први мах годишњих 2.000 круна.

Ради осигурања *мировине српским вероисповедним учитељима у Троједници* умољен је из ове седнице Саборски одбор, да својим путем и начином изради дозволу, да се речени учитељи приме за

чланове постојећег мировинског фонда за народне чиновнике и професоре.

Саслушани су *извештаји повереника о испитима за учитељско и учитељичко оспособљење у препарандијама* сомборским, односно о испитима зрелости у препарандији пакрачкој и горњо-карловачкој. По гласу тих извештаја полагао је испит оспособљења у све четири препарандије: 25 кандидата и 49 кандидаткиња, свега 74. Од тих је оспособљено свега 65 лица, а 9 упућено на поправни испит после три месеца.

Поводом тим, што *испити оспособљења у препарандијама сомборским услед великог броја кандидата* односно кандидаткиња с једне стране, с друге стране услед многобројних предмета, из којих се исти испит полаже, захтевају сваке године све то више дана и часова напорног рада, упућен је бивши повереник на овогодишњем испиту оспособљења, да питање о промени правилника за полагање испита оспособљења свестрано проучи и по том Школском Савету образложен предлог поднесе.

Приказани су *извештаји управа свију препарандија и виших девојачких школа* о стању истих завода крајем школске године 1899—1900.

Наставни рад и напредак ученика у опште задовољава, али број полазника у неким од њих не стоји ни мало у саразмери са великим материјалним жртвама, које се приносе на њихово издржавање. Тако је препарандија пакрачка имала у сва четири разреда: 49 ученика, а препарандија горњо-карловачка 63 ученице, но од ових биле су; 30 римокатоличке вере.

Узрока те немиле појаве мора бити разних, али је без сумње један и то, што школе ове још немају права јавности. То доказује та чињеница, што ученици старијих разреда пакрачке препарандије прелазе на земаљске препарандије и тамо испит зрелости полагају. Услед тога обратио се Школски Савет молбом на кр. зем. владу у Загребу, да дотичним школама призна право јавности.

Приказани *извештаји епархијских школских референата* о стању школа издати су главном школском референту, да их употреби приликом израде годишњег извештаја за сабор.

Поводом приказаних пословника неких *среских учитељских зборов* позвани су епархијски школски одбори, да сваки за подручне му учитељске зборове пословник састави и Школском Савету на одобрење поднесу.

Поднесак епархијског школског одбора темишварског, да се на годишње испите изашиљу поједини учитељи као председници на трошак дотичних црквених општина, пошто би оптеретио црквене општине, а стоји у опреци и са школском уредбом, није уважен.

Исто тако није уважен поднесак истог одбора, да Школски Савет сазове стручну анкету учитеља за измену школских књига, пошто тај поднесак нити је јасан нити образложен.

Поднесак о подизању интерната за учитељске приправнике у Сомбору издан је заменику главног школског референта на проучење и предлог.

Издата је наредба, да црквене општине набаве нову славенску штицу за употребу у другом разреду. Иста се штица може добити у Манастирској Штампарији по цену од 4 круне.

Буквар учитеља Душана Бурића издан је путем епархијског школског одбора бачког на оцену среским учитељским зборовима у бачкој епархији. Исто тако издана је и рачуница учитеља Душана Летића истим зборовима на оцену.

Пријава црквене општине панчевачке, да успоставља своје вероисповедне основне школе за женску децу, узета је са задовољством на знање и упућена је општина на сходан поступак.

На катедру педагошких наука у мушкој и женској препа-рандији у Сомбору изабран је Јован Поповић, професор и управитељ више девојачке школе панчевачке, а за привременог управитеља у Панчеву постављен је тамошњи професор Милан Мандровић.

На упражњено професорско место у вишој девојачкој школи панчевачкој закључено је расписати стечај с роком до 8. септембра о. г. по новом календару. Исто тако је овлаштено председништво, да до истог рока распише стечај, ако би се које професорско место којим било начином упразнило.

Издани су учитељски односно учитељички декрети: Душану Бурићу за Дарду, Смиљи Добродолској за Барања-Моноштор, Славки Алмашевој за Деспот-Сент-Иван, Кости Бонину за Рудну, Сими Монашевићу за Меленце, Теодору Букићу за Карлово, Милану Ристовићу за Иванду, Душану Которачу за Фенек, Радивоју Петровићу за Срп. Крстур, Стевану Перишићу за Башахид, Сави Николићу за Башахид и Љубомиру Башићу за Башахид, Милану Каћанском за Сентомаш, Бури Акшамовићу за Аду, Јелени Табановој за Санад, Страхини Црнојачком и Смиљи Жујанској за Елемир.

WWW.UNI.NS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Предузета је дисциплинарна ствар учитеља В. Ст. и окончана казном губитка учитељског места у целој митрополији. Сви списи поднеће се ex officio министарству на развиђење.

Спорна ствар премештаја учитеља у Сентомашу упућена је пред надлежни форум, пошто је досадањи поступак из разлога не-надлежности укинут.

Поред горе навевеног решене су врло многе молбе појединих лица и обављени су разни текући цослови. „Бр.“

ТОДОР ДИМИЋ.

(Свршетак.)

По умирењу оног бурног времена пише ми мој пријатељ Илија Берић да дођем у Војводину што и учиним и — post tot fata ac vicissitudine — станем као писар код областног суда у Новом Саду. Ту сам са Јованом Хаџићем, доцније варошким капетаном, живећи у једној влажној соби заједно с њим француски*) учио, а Јаша Игњатовић, познати романиер, познат ми још из Септадрије, научио ме правилно читати и произговарати. А кад ми се већ досадило по којекаквим ђумезима и влажним собама живити и потуцати се, и да у тој судској струци без правничког знања нећу ни дошта доспети, него до века и у старости од најмањих чиновника остати, заиштем и добијем упражњено учитељско место у Новосадској Аљмашкој школи. Ту сам написао опет један српски и један славенски Буквар, извадио сам из старог и новог завета многе наравопоучне изреке за читанку, славенски текст са српским преводом. Писао сам чланке у многе ондашње новине ал' ништа политично, нити сам кога вређао или с ким полемику водио, а писао сам и у друге повремене и белетристичне листове по штогод, али безимено. Само нешто да наведем у Срп. Нар. Листу: „Баснословље нашег простог народа.“ — У „Седмици“: Живот сиромаша сељака у Банату. — У Шк. Листу: Житије св. Параскеве и св. Софије са њене 3 кћери. (Ово је превод и извод из Славенског). У „Јавору“ Путовање учитеља Петра Јелисеића у Пешту и натраг. У „Комарцу“ (мислим) како Мајурци вино продају, и превео сам

*) У француском језику наравно нисам могао до такве способности и савршенства доћи да би ми знање тог језика временом какву материјалну корист прибавило, нити сам имао прилике да се у говору упражњавам, него ми је само за забаву служило. — А што за француски језик кажем, то би скоро могао казати и за латински, јер врло редко дала ми се кад прилика да што латински проговорим.

(опет ту) Дембелски вилајет, а уредник је наслов променио и написао „Поп Илијин вилајет,“ а ту је разумевао неког владику, и више што на ту форму написао сам, па и шараде, логогрифе и ребусе. Ево нешто од тог: Наш славни сабор у Карловци. — Ништа није постојано. — Српче шаље сестри писмо. — Дружица; и друго којешта. Пробао сам да и „палиндромон“ какав напишем. ал' нисам могао. — Покушавао сам да напишем и какво позоришно дело, ал' не штогод из какве историје или приче, и што је било пре хиљаду или више стотина година, или да сам штогод из своје главе измишљавао, као што се обично таква дела пишу, него сам само оно писао, што сам сâм чуо и видио, и што је у истини било; али у драматургији, као што ми рече неки господин, — који је и сам драматург, — мора се којешта и замишљавати, дотеривати и додавати и што је истина и што није, и што није било и што можда неће никад ни бити; а мени не подноси писати оно, што у истини није било осим каквог превода. Написао сам и једно надгробно слово кнезу Михаилу*) и то само покушаја ради у том жанру писања, и на позив проте Захарића, да један од учитеља говори слово при освећењу фундамента Н. Садске нове школе такође написао сам слово, ал' немајући дрзновења да га изговорим пред публиком, дао сам га учитељу Угљешићу, и он се најпре био примио да га изговори, али му се после учини срамота и стидно, да туђе дело и састав говори, врати ми га натраг, те је прота своје слово говорио. Да кажем и ово: Једном приликом нађем се с Вуком у манастиру Опову,**) и при полазку мом кући он ме запита, знам ли од куд долази то име: „Урош.“ Ја му одговорим да неznam, ал' у себи сам помислио: можда долази од мађарског úr (господин) с наставком os, као: áros од ár; hámos од hám: asztales од aszta, lakatos од lakat и т. д. ал' какву би аналогију имао српски језик с мађарским? Био сам накупио и неке речи за Вука, што се не налазе у његовом речнику, ал' му нисам послао, јер од како ми је велика кћи умрла, никад нигде ником ништа нисам писао.

О мом приватном животу нећу ништа да пишем, јер се моја сиротиња, невоље и жалости никог не тичу, али ипак овде

*) То сам слово доцније са словом митрополита Михаила сравнио и видио сам да смо се у мислима скоро једнако слагали, јер као што сам ја из једне стихире у Триоду навео ове Христове речи Јудеом: „Људије мои, што сотворих вам, или чим вам стужих“ и т. д. то сам исто и у његовом нашао, па у другом многом даље којечем слагали смо се.

**) Ту се десила и Милица Стојадиновића и Вукова кћи, која је мени и Рајковићу показивала своје цртеже.

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

још само то наводим, да сам био 42 године учитељ и покрај учитељства 2 године уредник „Школског Листа“ и 4¼ године овдашњих српких основних школа управитељ. Више сам пута од ооварошког магистрата био новчано потпомогнут и једанпут од министарства. Такође још једанпут од министарства са 100 фор. те сам с тим ишао на Бечку изложбу. Најпосле добијем од магистрата годишње 300 фор. а од наше српске православне општине 200 фор. доживотне милостиње као мировине.

У осталом никад се ни у какву политичну ствар нисам упуштао, никојој партаји нисам припадао, јер сам држао да свака партаја свом српском роду добра жели, само што се у мислима не слажу; једни веле овако је боље за народ, а други онако (Quot capita, tot sensus). У велико пријатељство и познанство ни с ким се нисам дубоко упуштао, ни на кога нисам мрзио и не знам да сам кога за пријатеља имао.

Написао својом руком овај животопис октобра месеца 1899. г.

Теодор Димић.

ПЕДАГОГИЈА У ПРАКСИ.

(Свршетак).

Колосална инверзија. Кад дође испит пред врата, онда су пуне руке посла. И најлошије ученице овда уче — уче, — а најбоље се натјечу, која ће коју надвисити. У тој свеопћој јагми лако се посрне. Па тако је било и ономад. Викторија говори о животу Бранка Радичевића, и као да јој је овај говор особито драг, — сва се поносно исправила и намјестила лице — таман, као да је сасвијем стална и без бриге, да не би знала, па заче овако: Бранко Радичевић родио се на Броду у Сави —, умјесто да је рекла: у Броду на Сави! — Колосална инверзија!

Згодан примјер. „Е дјецо — ништа лакше, већ од мушких имена у њемачком језику начинити женска. Узмите само мушко име и додајте словку „ине“ и готово! Н. пр. Клемент Клементине, Адолф — Адолфине, Јозеф — Јозефине, Паул — Паулине итд.“

Дед Славице ти један примјер!

А Славица одгука: „Аугуст — Аугустине, Алберт — Албертине!“

И док још она гуче, већ се тамо из пошљедње клупе испиње мала Дора, да и она зна примјер.

„Па да чујемо!“

„Има једна болест, којој је име катар, — па ако је и женскога, ето Катарине!“

„Таман! Аферим!“

У властитој клопки. Ивица и Душка свађају се, која зна боље њемачки. Душка се руга Ивици, да се вазда помете, гдје треба да се рекне „Dich“ и „Dir.“ Ивица се брани, да није истина. Говоре дакако Бизмарковим језиком па ће Ивица овако доказати, како је сигуран у њемачким падежима: Чујеш, Душка, *venn ich nicht gesagt hätte, dass ich nicht schlagen werde, so schlage ich Dir gleich!* „Dir! Dir!“ ускликне Душка сва весела и славodobитна, да је ипак она имала право.

Писмо. У малога Јово бијаше лијепо псето, а звало се „Игро.“

Што год би Јово пожелио, у сваку би игру „Игро“ драге воље с њиме пристао; ако хоћеш трке, вике, рапорта — све то „Игро“ свршава без умора, без досаде. Једном су Игро и Јово били сами код куће, кад им изненада у госте дође суседов Марко, а они удри у троје — трчати по соби, па се ловити уз крик дјеце и лајање псета. Они тако тамо и амо лети, поскакуј — гони „Игра“ — док се не деси некако, те Игрини грава груни у стаклена врата и разбије окно. Јово и Марко остадоше скамењени, као некада Лотове жене ступ од соли — и баш се у тај најкобнији час отворише врата — а добричина дјед ступи у собу и види незгоду. „Ко је кривац?“ запита одмах. Јово и Марко једногласно окривише „Игра!“ А дјед ће: „Сад ми ваља дакле Игра оптужити кано кривца. Треба да напишем писмо...“ „Како писмо?“ упита Марко. „Писмо на суд, да жандари дођу по „Игра,“ па да га одведу у затвор. Само сад не знам, како бих адресу удесио...“ На то се Јово пожуре; „Ја знам дједе — ја знам — треба да се овако напише: „На господина Игра, пса код господина Добринића!“ И ствар је била ријешена.

Соломонски суд. Евица и Љубица дошле су, да се туже.

Евица тужи Љубицу, да јој је узела једну подвезицу, па сада тврди, да ју је она наплела. Љубица се брани, да је све ово потвора, јер да је подвезица њезина. Мара је одвјетник Евичин, а Зорка Љубичин. Шта сад? Ствар је замршена... §. вели „да је онај, који било преваром, било лукавштином или насиљем отме туђу ствар, крив злочина крађе.“ Али која је крива? Е — не ће Бог него право, па тако и учитељица. Она узе подвезицу, подигне

је у вис и рече: „Ја ћу распарати подвезицу, па ћу дати свакој пола памука и нека је обадвијема право!“ Али сад стаде Љубицу врисак и плач, те се једва кроз сузе могло разабрати нека се подвезица не пара, радије нека је Евица има, него да се распара; док је Евица опет плакала и викала, да је право нека се само дијели бар памук! „Ево ти Љубице твоје подвезице, — а с Евицом ћу ја обрачунати! рече на то учитељица, која није више сумњала, чија је подвезица; а богиња Темис се је славодобитно насмијешила, што је и овом згодом било по њеној вољи.

Из патриотизма. Мајушна Милица је нацртала контуре од своје домовине... Како јој ручица још није вјешта, прешла је на многим мјестима преко међа на што је учитељица упозори.

„Бар нека је за домовину добро!“ рече.

„А за што?“

„Јер је онда већа!“ дода весело Милица.

Први пут у позоришту. У варошицу Н. дошли су путнички глумци па ће да намјесте дивна кола боголике Теспе, и да се продуцирају на даскама, што значе свијет. Сва се варошица листом дигла на ноге јуначке, па ће и малог Јанка да поведу. Тешко се је изгледала бајна вечер, кад ће да се даде „Midsummer nights dream“ од Shakespeара у пријеводу: „Sommernachtstraum“ с особитим обзиром на интермецо. Е па добро! Ићи ћемо... Добри тата узе Јанка на руке, па хајд.. У свечаној дворани било је свијета као мрва — глава до главе — кад је тата унишао, мораде Јанка скинути с руке, јер се је ваљало изруковати са свима и тако га је сретно уза се заборавио. А Јанко? Нос му је допирао једва до половине једнога дрвеног зида, а мјеста бијаше једва толико, да је десним ухом и лијевим ножним палцем могао мицати, али је он био ипак у дну душе блажен и задовољан при чаробној помисли: „Ето дакле ти си сада у позоришту.“ Горе над нама бијаше неки обруч а на њему намјештене свијеће, а мој се Јанко побожно у то загледао с несумњивим увјерењем, да је то за цијело она велика знаменитост, ради које се је ето толики свијет искупио, а кад је последије настао сјечани мир у толикој свјетини — те се је само чуо неки разговор — па онда пљесак и бубањ и свирка — Јанко је још све једнако мислио, да све то бива за љубав оном обручу са свијећама. Истом касније, кад је опазио, како му добри ћако непомично гледа у средину дворане и како ни то није чуо, гдје га његов Јанко заносно запиткује: „Је ли, како је то лијепо!?“

онда се је у млађано срдашце синовљево полагано ушуљало увје-
рење, да ту усред позоришта можда ипак има нешта више и
љепше од онога обруча са свијећама. Шта да ради сиромаш Јанко?
Домишљата глава брзо се досјети јаду. Загрли дакле свом снагом
велике очеве чизме кано некад Симсон ступове храма, и стане се
пењати, не би ли тако дошао до онога ужитка, кога доселе гледаше
само на зачућеним зеницама удивљене публике. Тај поступак поврати
и оца „из онога свијета,“ и он подиже своје чедо на ниво свијех
наслада... Ох сретна ли Јанка! Сад је имао шта и видјети и гледао
је — гледао. Ту доље бијаше велика дворана, гдје је дрвеће расло,
а у средини краљевским сјајем одјевена госпоја, а уз њу витез са
златним лончићем на глави и са огромном перјаницом. Најприје се
разговараху — онда се свађаху — а након се стадоше тући.
Јанку је било од срца жао оне лијепе госпође и кад тучња никако
не хтједе престати, а „la belle“ већ горко јаукаше — он као
прави титез узме читаву аферу на се и стаде најпродирљивим гла-
сићем викати: Удрите га — удрите га! Сва се публика тргне из
оног ганутог расположења, а Јанков отац преузе улогу Erlköniga
и побјеже из овог вилинског краја са својим витешким јединцем.
Јелица Беловић-Бернадзиковска.

ОСВЕЋЕЊЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ У САНТОВУ.

Седамнаестога септембра ове године освануо је у природи леп и
красан јесењи, право рећи летњи дан, а православним душама — данас већ
чувенога села Сантова — освануо је дан неописане родости, великога веселја.
Радост ту њихову поделили су с њима и остала даљна и ближа им браћа по
вери и језику, која реченога дана листом поврвеше у Сантово на велико
славље ово њихово — освећење новог православног храма тамошњег.

Његово Високопреосвећењство епископ бачки господин *Митрофан Шевич*
заиста није могао одредити значајнији и подеснији дан за освећење храма
сантовачког, од овога дана, у који света наша мати црква држи помен свети-
цама Софији и кћерима јој Вери, Љуби и Надежди, јер ће се од дана овога,
па у далеку будућност, из светилишта православног храма сантовачког вели-
чати премудрост Божја, и проповедати вера у Бога, љубав према Богу и
сваком ближњем и сумњом непомућена нада на благост и милосрђе његово.
Вера у божанско милосрђе и овом нас приликом уверава, да ће прве молитве
принесене са новог жртвеника, а из побожношћу украшена срца православног
архијереја учинити, да се поменуте врлине богато уселе у срца братства
цркве сантовачке, да они као верна чедо њезина покажу и докажу свима за-
клетим непријатељима светога православља, да је дух којим их црква право-
славна оживља мир и љубав, а оружје којим их оружа на борбу против
навала и подвала — оружје правде и истине.

Негово Високопреосвећенство епископ бачки господин Митрофан са својом пратњом дошао је реченога дана из јутра у Сантово, где је на међи сеоској дочекан и у село допраћен од председника православне српске црквене општине, надлежних преставника политичке власти и многих у бело обучених младих коњаника. Пуцањ прангија и тихо звонење звона са православног храма поздрављали су први долазак православног архинастира у овај скромни закутак српског православља.

После малог отпочинка у дому местног душебрижника г. Жарка Ј. Поповића, дошао је високопреосвећени у нови храм, у који је по путу цвећем посутом ушао и у потпуни архијерејски орнат се обукао. Затим је започело трпосање храма, које је побожно и свечано обавио господин епископ уз помоћ четрнаест свећеника и два ђакона. Када је свечани чин трпосања свршен, започела је божанствена архијерејска литургија, на којој је принесена прва бескрвна жртва Богу живоме у славу, а за срећу православног становништва сантовачког и за спасење и опроштење грехова давно преминулих заблуделих синова православне цркве, који ју у она давна времена оставише и изневерише, и који се на данашњи дан у обитељима загробног живота свога за цело и поново зарадоваше, што им потомци погрешку покајаше. На крају свете литургије изговорио је високопреосвећени срдачним чувствима љубави према Богу, краљу, домовини и пастви својој прожману поуку.

У подне је био заједнички обед у црквеној порти, под нарочито намештеном сеницом. На обеду овом присутан је био високопреосвећени господин епископ, свећенство и други гости. За време обеда било је више здравица, а сантовачке певачице су певале разне црквене и светске песме, остали пак народ веселио се мало даље на истоме простору, певајући и играјући.

Око пет часова по подне, испраћено многим народом и званичним особама, оставило је Н. Високопреосвећенство Сантово, за цело с најлепшим успоменама.

*

Горућа жеља православних Срба сантовљана ево се испунила. Православни је храм подигнут у њиховој средини и са високе му куле и најудаљенијем оку на догледу блиста се позлаћени крст, који зар сјајем својим хоће и на далеко и на широко да објави и посведочи, како је некада у ових крајевих гоњени православни крст, ево по ново — борбом прекаљен — засјао јачим и трајнијим сјајем. Побојна тежња православног народа у Сантову, да се у своје храму Богу помоли, ево се остварила, јер ће од јако врата православног храма вазда им отворена бити, да у томе храму излевају чувства душе и срца свога пред Створитељем и Спаситељем својим. У присенку неговоу наћи ће они од селе спокојни и тихи пристан, у коме их не ће моћи захватити никаква бура верских смутња, а са освећена жртвеника негова питаће се пресветим телом и драгоценом крвљу Спаситељевом, на спас и срећу своју и својих. С њима заједно, клањамо се и ми величанству вечнога промисла говорећи: Слава и хвала Ти Боже на обилној милости и великом овом дару Твоме!

Ст. С. Илкић.

ШКОЛСКЕ ВЕСТИ.

WWW.UNILIB.RS

У српску учитељску школу сомборску уписало се почетком ове 1900—1901. школске године 90 приправника и 146 приправница, свега 236 ученика-ца.

Избор учитељице. На упражњено учитељско место на сомборском селишту Источној Градини, изабрана је за учитељицу гђца Зорка Лазихева свршена приправница и оспособљена учитељица из Сомбора. Поменуто место било је упражњено смрћу одличне учитељице Катарине Пошићеве. — За учитеља у Старој Паланци изабран је г. Стеван Лесковац. — За учитеља у Далићи изабран је г. Живојин Сенћан. — За учитеља у Деспот Ст. Ивану изабран је г. Стеван Бошњак. — За учитеља у Нађ-Фали изабран је г. Ђорђе Двејић. — За учитеља у Дињашу изабран је г. Бошко Вукуров. — За учитеља у Карлову изабран је г. Лазар Терзин. — За учитеља у Пардању постављен је г. Сава Канурић.

Оболео. Професор математике и природних наука на српској женској учитељској школи у Горњем Карловцу г. Владан Арсенијевић, опасно је оболео, В. сл. Шк. Савет наредио је, да га у току првога полугодишта замењују остали наставници поменуте учитељске школе.

Освећење Новосадске Гимназије. У четвртак, 21. септембра т. г. свечано је освећена нова зграда српске гимназије у Новом Саду, која је сазидана великим даром уцокојеног добротвора њеног барона Милоша Бајића и другим прилозима у народу скупљеним у ту цел; освећењу је присуствовао и Његова Светост патријарх, преузвишени господин Георгије, а чин освећења извршио је високопреосвештени епископ бачки господин Митрофан. Као изасланик кр. угарског министра просвете био је на освећењу госп. др. Едвард Маргалић, јавни ванредни професор на будимпештанском универзитету; а био је г. др. Оскар Ажбот професор ва истом универзитету и многогодишњи повереник владин при испитима зрелости ове гимназије. Свечани говор држао је управитељ гимназије г. Васа Пушибрк. После подне истог дана био је у хотелу „Царица Јелисавета“ свечани банкет, а у осам сахата у вече концерат са игранком.

„С. С.“

УПРАЖЊЕНА УЧИТЕЉСКА МЕСТА.

Тражи се учитељица у *Старој Паланци* с платом од 700 круна, слободним станом или 120 круна у накнаду за стан; у име огрева 40 круна и за повторну школу 80 круна, као и преко осам јутара земље. Ако на ово место изабрана буде досадања паланачка учитељица, новонабрана ће имати следећу дотацију: 700 круна, за повторну школу 80 круна и 5643 □^о I. класе ораће земље. На сву земљу учитељице терете спосе. Молбенице се шаљу м. школском одбору у Ст. Паланци.

Тражи се учитељ на мушкој школи у *Мостару*. Плата је 1560 круна.

Тражи се учитељ на четвороразредној школи у манастиру *Житомислићу* у Херцеговини. Берива: 800 круна, храна, стан, огрев, осветљење и послуга с манастирским братством. Рок до 1. новембра о. г.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Уредништво овога листа примило је на приказ: **Летопис Матице Српске**. Књига 202. и 203. Свеска II. и III. за годину 1900. У Новом Саду. Издање Матице Српске. Цена је овој књиги 4 круне.

Издаје и уређује: **НИКОЛА Ћ. ВУКИЋЕВИЋ.**

Штампарија Ф. БИТЕРМАНА И СИНА у Сомбору.

